

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 80.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 80 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Aprilie-Iunie al anului 1887, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignațiunii postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșește cu ultima Martie 1887, să-și înnoiască abonamentul, pentru că altfel expeditura va fi silită a sista expedarea foaiei*).

Editura „Telegraful Român“ în Sibiu.

* O înlesnire foarte mare în expedițiune se face prin lipirea unui fișii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiu, 16 Martiu, 1887.

Ministrul honveșilor din Ungaria, dl baron Felsővári, și-a aprins pae în cap cu respunsul, ce l'a dat deputațiunii tinerimei universitare din Buda-pestă. Și este foarte natural, ca ungurii să nu fie mulțumiți cu respunsul, — dacă e vorba, ca să fim drepti.

Se simt de tot ofensați frații maghiari, când din gura unui ministru trebuie să audă, că în armata comună nici ungurii nu vor avea prerogative.

Dedați ca nisce copii răsfețați, ca toate, dar toate se meargă după dragă voia lor, cu greu le vine maghiarilor, când li se spune, că legătura cu Austria și unitatea statului cere ca armata să fie una prin urmare și limba una, adică cea germană.

Poate aceasta nu i-ar fi supărat așa tare pe membrii deputațiunii — dar rău, de tot rău trebuie, că le a căput, când ministrul le a spus însă un adevăr — și adevărul de regulă doare.

Li s'a spus, că un om și o societate de oameni nu poate face pretențiuni la o cultură mai înaltă, dacă nu și-a însușit o limbă cultă europeană și în cazul concret aici la noi, limba germană. Este și rămâne treaba ungurilor, că cum se vor descurca ei din încurcarea, ce și o au pregătit ei singuri, mergând la ministrul, să ceară lucruri imposibile, — lucruri, pe cari ministrul Ungariei dechiară, că nici

nu are de cuget ale înainta la locurile cele mai înalte spre așteptare.

Vom vedea și noi, cum se vor desvolta lucrurile, până acum însă simțim, că de tot vătămât și ofensat este sentimentul public unguresc, și că nu este imposibil, ca să se înceapă demonstrațiuni peste demonstrațiuni contra persoanei ministrului, a căruia nefericire este, că scie limba germană și că nu este dispus a se indentifica cu cererea tinerimei universitare.

Noi la rëndul nostru trebuie să ținem și aici „ați mie, mâne ție.“

Mai dîlele trecute, când cu cestiunea tecstului de pe bancnotele unguresci scim, ce larmă făcuse presa ungurescă și ce incensenc din cauza propunerii deputatului boem Dr. Gregor în „Reichsrath“ austriac.

Ca și din gura șerpilor protestează cu un glas în contra schimbării tecstului, care esprimă și pe bancnote egemonia maghiară-germană din statul austro-ungar.

Cumcă cehilor, polonilor, românilor și celorlalte popoară încă nu le va fi venit la socoteală și nu le va veni nici ați acest triumf al celor două poară privilegiate — nu incape discucie, dar tocmai, fiindcă ați sufer aceia, pentru ce se nu li se facă și maghiarilor câte o plăcere a suferi și ei câte ceva.

Noi cei din Ungaria, dacă numai ici-colea ne ridicăm vocea pentru respectarea legii naționalităților — când aducem casuri concrete, cumcă ea este călcată, ni se respunde, că nu suntem vrednici de beneficiile acelei legi; ca și cum legile ar fi ecistând, ca ele să se ecsecute loial, numai sub anumite condițiuni.

Ungurii au armata lor și tinerimea maghiară nu poate lucra mai întelepțesc, decât dacă se pune în serviciul acelei armate, ai căror ofșeri ați sunt tot așa de bine plățiți, ca și ofșerii armatei comune. Ei, dar frații maghiari își cugetă, că ar fi bine să cuprindă teren și în armată comună. Poftescă să o facă le țice ministrul — dar poftescă a învăța și limba acelei armate. Ce ar fi, se țicem noi, cari bine, reu, dar ca să putem aici ocupa numai un oficiu cât de slăbuț avem necesitate ca pe lângă limba maternă să mai cunoascem cel puțin pe cea maghiară și în unele locuri hotărît și pe cea germană. Și noue ne vine greu, că prin învățarea a încă două limbi ni se răpescă timp, bani și sudoare, dar noi siliți suntem să o facem, ca să putem trăi aici, deși și noi credem a fi în drept a ne numera între fiii acestei patrii. Ce ar țice însă frații maghiari, dacă li s'ar cere în interesul serviciului și în interesul

cețățenilor, pentru cari sunt puși diregători publici, când li s'ar impune și dlor pe unele ținuturi cunoscința perfectă a limbei germane ori române.

Un român — dacă nu pune un accent pe „a“, poate fi sigur, că în tabela de cualificațiune primesce drept recomandație de la șeful seu „nu scie limba statului“ și cu aceasta cualificație apoi ministrul trece iute preste el, de ar fi el iuristul cel mai bun, omul cel mai onest, ampoițatul cel mai activ și mai diligent. Noi însă cu de aceste suntem dedați și suferința la noi deja a ajuns în stadiul de a nu mai putea avea formele gradațiunii — și dedați a suferi nici că mai reflectăm la anomalia de soiul acestora.

Ungurii nostri sunt însă mai simțitori să vede treaba. Ei, calcați, nu pe piciorul întreg, nici pe cap, ci numai pe câte o bătătură strigă în gura mare și osândesc de moarte pe un ministru, care indirecte vorbesce cătră direcțiunile gimnasiilor unguresci și cătră direcțiunile colegiilor reformate din Ungaria și Transilvania, ca să pună mai mult pond pe însușirea limbei germane, care acum prin acele scoli a ajuns aproape de batjocură.

O procedere aceasta, care mai târziu apoi se resbună asupra junimei maghiare, și se resbună asupra comerciantului, industriașului, profesorului, medicului, inginerului și asupra tuturor funcționarilor de stat.

Ar trebui ca să vină și frații maghiari la pricepere, că a cunoasce limba germană încă nu înseamnă a se germanisa, precum nici a cunoasce limba maghiară nu înseamnă a se maghiarisa cineva, după cum noi în reflecșiunile noastre față de cei cu „Kultur egyetlet“ dela Cluș, nu odată o am accentuat.

Este însă și rămâne o necesitate pentru tot omul cu pretențiuni de cultură, ca să nu cunoască numai o limbă fie ea chiar limba maghiară, dacă nu cumva are de cuget, ca să se oprească la Pojon, și de aceea pe nedrept se vede, că s'au supărat maghiarii, și pe nedrept fac grave imputări ministrului. Cum le ar veni la socoteală întrebăm noi, dacă am trimite o deputație la ministrul honveșilor ca tinerii români să poată depune esamenele în limba română, lasăm să respundă frații dela presa din Cluș. — *Ja, das ist mirs anders Bauer!*

Revista politică.

De un timp înceace relațiunile între popoarele monarchiei noastre devin din ce în ce tot mai încordate. Parcă inadins se caută motiv a se provoca ceartă și vrasbă tocmai în momentele, când monarhia no-

FOIȚA.

Academia română.

Sesiunea generală din anul 1887.

Raportul

secretarului general asupra lucrărilor făcute în anul 1886—87.

(Încheiere.)

V. Colecțiunile.

Biblioteca Academiei, dimpreună cu toate lucrările sale științifice, de manuscrise, de documente istorice, de monede, au continuat în decursul anului încetat a cresce din ce mai mult.

Comisiunea bibliotecii va presenta relațiunea sa amănunțită asupra creșterii colecțiunilor puse sub a sa specială supraveghiare, precum și asupra lucrărilor făcute în decursul anului pentru catalogarea și buna lor întreținere.

Aici am deosebita plăcere a aduce la cunoșcința D-voastre, că M. S. regele Italiei a binevoit a onora Academia, dispunând să i se trimeată, prin Ex. Sa comitele de Tornielli Brusati, splendida edițiune a *Divinei Comedii* cu comentariul latin înredit al lui Stefan Talice da Ricaldone, publicată din ordinul M. Sale și dedicată principelui regal Vittorio Emanuele.

2. Sanctitatea Sa Papa Leon XIII a binevoit a dispune, să se trimeată Academiei 11 volume foarte frumos legate, publicate din ordinele și cu cheltuiala sa. Aproape toate aceste volume sunt isvoare istorice de o mare valoare. Între ele se află Regestele Papilor Clemente V, Leon X, Onoriu III; precum și catalogul descripțiv al manuscriselor bibliotecii Vaticanului. Volumele trimise sunt numai începuturile publicațiunilor, ale căror continuări sperăm, că ni se vor trimite. Academia a decis a-și exprima recunoscința sa trimițând S. Sale Papei publicațiunile sale.

3. În decursul anului s'au stabilit nouă relațiuni de schimb publicațiunilor cu următoarele institute și societăți științifice:

Societatea istorică și archeologică din Timișoara, Institutul Canadian din Ottawa, Muzeul Czartoryski din Cracovia, Societatea imperială de istorie și archeologie din Odessa, Academia teologică dela Kiev, Comisiunea regală pentru istoria patriei din Veneția, Societatea reto-română din Coira, Direcțiunea arhivelor de stat din Varșovia, Biblioteca națională centrală din Florența.

4. Colecțiunea numismatică a crescut în cursul anului cu un număr însemnat de monede vechi mai cu seamă moldovenesci.

5. De asemenea a crescut foarte mult și colecțiunea de documente istorice din țeară; mai multe persoane doritoare de a vedea desvoltându-se studiarea istoriei naționale,

apreținind silințele, ce-și dă Academia pentru aceste studii, au dăruit hrisoave, zapise și alte documente; delegațiunea pe de altă parte s'a silit a procura cât s'a putut mai multe astfel de documente.

Colecțiunea de documente, formată aproape întregă în ultimii trei patru ani, era numai în mică parte regulată cu inventarie descriptive ale documentelor. Personalul bibliotecii și al cancelariei noastre fiind foarte ocupat cu lucrările bibliotecii de cărți tipărite, nu dispunea de timp necesar pentru a face inventariul descripțiv al întregii noastre colecțiuni de documente, lucrare, care nu se poate face bine, decât încet și cu multă atențiune. Pentru ca totuși aceste inventarii, necesare pentru studiarea documentelor, să se poată face, am însărcinat pe bibliotecarul Academiei să-și ia în ajutor o persoană competentă, care sub îngrijirea sa, să facă inventariile necesare, dispunându-i la dispozițiune spre acest scop câte o sută de lei pe lună din diurnele mele.

6. În ajutorul chiar al sesiunii generale a Academiei Înalț Prea Sfințitul metropolit al Moldovei, Iosif Naniescu, în răvna neobosită, ce are pentru cultura națională, a făcut Academiei un dar neprețuit Înalț Prea Sfinția Sa mi-a făcut distinsa onoare a me însărcina să present Academiei un volum, în care sunt legate împreună: *Néa Σύνοδος Αναγόρων Ιστορίων ἀρχομένη ἀπὸ πλίστωσ κόσμου...* tipărită la Veneția în 1650, — *Βιβλίον καλοῖμενον Ἐκλόγον...* tipărită asemenea la Veneția în 1663.

Acest volum a aparținut metropolitului Dosofteiu, și i-a servit pentru prelucrarea *Protaogelor* sale, după cum se

stră are mare lipsă de pace și linisce internă, întărindu-se din lăuntru ca cu atât mai tare se poate fi harnică a pași hotărât în politica externă

Maghiarii conduși de șovinismul, cei caracterizează, au ajuns așa de departe încât cehii nu numai, că nu mai vreau nici a-i creșta, dar foile boheime de o vreme învece scriu articoli pentru de a întări pe cehi în contra poporului maghiar. Și din asta pricină suferă o stagnare foarte mare toate produsele din Ungaria. A ajuns lucrul și până acolo, încât e vai și amar de pelea sermanului neguțător ceh, care ar îndrăzni să intre în relațiuni de neguțătorie cu vreun ungur. Se vorbește chiar de cluburi, a căror țintă este, să dea lovitura de moarte provenienților maghiare.

Revișuirea de aplanare regnicolară ungaro-croată, ce și are începutul decând cu certele asupra firmelor — pajurelor — în anul 1883, încă s'a finit în înțeles negativ. Atât dieta din Budapesta cât și dieta croată au primit rapoartele deputațiilor regnicolare asupra cauzei neînțelegerilor și între ruperea pertractărilor cu privire la folosirea limbii. Ambele diete au luat lucrul spre știință și cu aceasta s'a încheiat deocamdată cesțiunea în mod formal. Se sperază însă, că pertractările se vor reîncepe preste puțin timp și anume, când se vor începe pertractările între ambele guverne cu privire la stipulațiunile finanțare. Foile croate laudă ținuta delegaților croați, căci nu s'au lăsat a fi seduși de apucăturile maghiare. Ele nu exprimă decât un afront al croaților față de maghiari, cari, dacă altfel s'ar fi purtat față de poporul croat, croații le-ar putea fi buni pretini și la bine și la rău; dealtcu ungunii încă nu voesc să capituleze față de pretensiunile croaților. Referentul Dr. Falk a combătut aspru aspirațiunile croaților, cari pot da născere la multe și mari neînțelegeri. Cu inima de tot amărită privește și dl Tisza la neisbândă; și cu mare înverșunare combate purcederea croaților, căci — țice dl Tisza — secțiunile croate dela regimul central, cari după natura lor pot avea numai însemnătatea unui birou de tălmăcire și de informațiune, dacă s'ar face concesiunile cerute de croați ar deveni pentru Croația un fel de regim secundar. — Astfel stau lucrurile la noi.

În afară relațiunile nu s'au schimbat; numai cu privire la alianța celor trei împărați, după cum e informat „Times” Rusia ear ar dori o nouă încheiere a alianței, dar pe baza luării unor măsuri mai aspre contra revoluționarilor. Împăratul german n'ar fi neaplicat a se aduce în realizare dorința Rusiei, monarhia noastră însă nu cam prea are voie de a accepta o astfel de alianță, deoarece Rusia în cesțiunea orientală continuă a recurge întru realizarea scopului seu la toate mijloacele iertate și neiertate, până la cele mai evidente inconsecuente. Ceeace în Petersburg se privește de rescoală și conjurațiune, pentru Sofia și Ruscicu se privește ca adevărat patriotism. Rusiei servește revoluțiunea de un instrument, îndată ce se potrivește cu planurile ei. — Aceste informațiuni despre alianța acestor trei monarhi, însă sunt cam dubioase; de oarece, după cum scrie „Polit. Coresp.”, Rusia n'ar putea să intre în alianță, fiind politica ei orientală îndreptată chiar spre a slăbi influința monarhiei noastre în Orient. Ținta Rusiei în Orient e, pe de o parte a înainta încet și sigur spre Constantinopol, pe de altă parte, Țarul vrea să câștige autorității sale o sfințenie mai oficială și mai precisă, proclamându-se în

Ierusalim de cap suprem al tuturor popoarelor și bisericiiilor ortodoxe, adică de un fel de pontifex maximus; spre scopul acesta Rusia înființează cu sirguință în sfânta țeară mănăstiri și cumpără o mulțime de moșii.

Ca un fel de reacțiune a năsuințelor Rusiei se poate privi și dezvoltarea lucrurilor în Germania cu privire la cesțiunea catolică. În casa de sus prusiană s'a adus spre dezbateri proiectul de lege bisericesc din Main, caruia episcopul Kopp i a mai făcut o mulțime de amandamente, se înțelege în favorul bisericii. În urma acestui proiect de lege biserica catolică s'a mai ridicat încă odată puternic în Germania. Proiectul a fost spriginit din toate părțile, opozițiunea a fost cu mult prea inferioară în puteri pentru d'a fi putut răsturna proiectul de lege. În decursul dezbaterilor s'a destins cu deosebire principiile Bismarck, care într-o vorbire fulminantă apără tare acest proiect și prin el biserica, căci statul german, cu deosebire în zile din urmă s'a dovedit, cumcă numai cu sucursul bisericii poate să stea așa, precum se află.

Nu se poate restabili pacea (a țis dl Bismarck, între altele) până ce nu m'am împecat cu biserica, căci puterea vrășmașă a centrului creștea mereu, unindu-se cu progresiștii și cu socialiștii, căci ura contra regimului era mai mare ca iubirea către biserica. M'am întrebat de multe ori, ce e de făcut și-am esperiat, că având pe catolici cu noi vom învinge. Noi trebuie să ținem pe credințioșii germani catolici pe partea noastră, ca să putem pune stavila puternică primejdiioaselor pericole, cari preste puțin timp vor amenința existența noastră națională. Și relațiunile noastre cu Austria se vor îmbunătăți, când nu ne vom mai certa în cesțiunea confesională. Războiul bisericesc contra vrășmașului Vindthorst nu mai e îndolnic asta s'a arătat de când cu alegerile nouă și de când condiționează și pacea. Avem datorință să apărăm pe papa contra democrației unite cu progresiștii, cari cresc oameni periculoși statului; căci profeția își scie face datorința față de stat. Papa și împăratul au aici aceleași interese, dela cari condiționează pacea și autoritatea, de aceea alianța lor e de mare însemnătate. Având pace cu Roma nu mai e de așa importanță pacea cu centrul E papa și regele una, atunci lupta cu centrul e ușoară. Spre a ajunge scopul acesta, recomană proiectul și adăusele.

Ce fel de pericole va amenința pe Germania vom vedea deoarece Bismarck proceșce, că se vor întâmpla cât mai curând; ear Bismarck, când vorbește, scie de ce vorbește.

Foia Germană „Kreuztg” aduce o mulțime de sciri în corespondență din Paris, precum și în corespondențe inspirate din Rusia, că în cercările diplomatice se discută posibilitatea realegerii principelui Alecsandru de Battenberg. Corespondențele mai adaugă, că relațiunile între Poartă și Rusia sau cam înănsprid, din pricina afacerii cu Rumelia. Se vorbește, că se va primi candidatura și a principelui Oscar de Svedia n. la 1859; deoarece principele George de Leuchtenberg n'are aplicare spre a ocupa tronul bulgar. De altfel bulgarii se tem tare, ca să nu isbucnească noue revolte înainte d'a se conchema sobrania. De aceea se schimbă detașamentele de trupe în fortărețe și se adaugă detașamente de infanterie, cavalerie și artilerie la toate punctele mai în semnate din țară, pentru ca să se asigure contra unor eventuale încercări de insurecțiuni, ce se observă la

granițe. — Epistola, prin care Zankow rupe pertractările cu marele-vezir e următoarea:

„Alte! Fiindu-ve cunoscuta împregiurările, în cari am fost chemat să încep negoțieri în scopul ajungerii la o înțelegere între regenții actuali din Bulgaria și opoziție, cred, că e de prisos, să mai insist aici asupra lor. Deși am fost însuflețit de cea mai vie dorință de a vedea criza bulgară ajungând la o soluțiune pacifică, totuși n'am putut să nu-mi manifest temerile relative la succesul acestor pertractări, precum am avut onoarea a ve indica aceasta deja la începutul negoțierilor. Atunci mi-am luat libertatea a observa Alteii Voastre, că intențiunile binevoitoare ale guvernului imperial, de a vedea restabilită cât mai curând liniștea și ordinea în Bulgaria, vor împimpina din capul locului reaua voință și iloyalitatea acelor, cari ajungând în mod arbitrar și prin usurpare la putere, cu greu vor lăsa aceasta din mână, nici cu prețul celor mai extreme sacrificii, lăsând ca țeara să devie prada ororilor războiului civil și al ruinei.

Șăpoci oare negoțierile n'au probat câtă dreptate aveam? Și când negoțierile trecură mai în urmă la Sofia, deși nu me așteptam la nimic dela spiritual conciliant al regenților nostri, am luat asupra-mi misiunea de a consilia pe amicii mei politici, ca să sprijinească silințele guvernului imperial spre a se ajunge la o soluțiune satisfăcătoare a crizei.

Evenimentele deplorabile, ce se întâmplară în Silistra și Ruscicu, dau încă o dovadă lunei întregi, că a mai sta de vorbă cu actualii regenți ai Bulgariei, în scopul împăcării, este numai o momeală. Guvernul n'a stat un moment la indolalță, de a reprimă războiul gârșoanelor din Silistra și Ruscicu cu cea mai estremă crușime, deși majoritatea și cei mai însemnați ofițeri ai acelor garnisoane au fost toamii acia, cari au contribuit la constituirea guvernului și l-au sprijinit până în timpul din urmă. În timp de două țile aceste două orașe au oferit spectacolul dureros al războiului civil și al celei mai teribile distrucțiuni. În acest scurt timp au murit mai mulți ofițeri, decât în nefericitul războiu cu Serbia. Vărsarea de sânge, executările de ofițeri și cetățeni, lupta și măcelul în strade, sălbăticia, cu care e asuprită poporația, arăstările în mase de ofițeri și cetățeni în toate orașele Bulgariei, tractarea barbară, la care au fost supuși cei areștați, zugrăvesc cu cele mai vii colori situația țării și tendințele acelor, cari o guvernează.

Față cu această stare deplorabilă cred de a mea datorie, să declar Alteii Voastre în numele opozițiunii, căi chiar primejdiioasă, căci ar încurajia pe guvern, să stărne pe calea anarhiei și i-ar permite, ca după plac să dispue de onoarea, viața și averea cetățenilor.

În urma declarațiunii, ce mi-am luat onoare a ve face aici, cred de a mea datorie să adaug, că e de urgență neapărat a se lua în vedere mijloace și măsuri spre a se preveni alte evenimente triste, în care Bulgaria ar mai putea fi pătată cu sânge.

(semnat) D. Zankow.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

Budapesta, 26 Martiu, 1887. După cum s'a anunțat prin jurnalele maghiare de aici, preste puțin timp va apăre o carte „Despre originea românilor și despre constituirea statului și a națiunii române.” Autorul ei este domnul Dr. Réthy, oficial la muzeul național maghiar din Budapesta, și unul dintre scriitorii juni șovinști de tagma ce-

poate vedea din numeroasele adnotațiuni scrise de însuși mâna sa. Ceea-ce mărește însă importanța acestei cărți sunt cele patru din urmă fețe, pe cari se află scrise de mâna mitropolitului Dosofteiu în grecesce actual patriarhal despre Dragoș Vodă din 1392 (în Miklosch, Acta Patriarhatu, vol. II. p. 156). — în slovenesce și româneșce amintirea uricului lui Roman Vodă din 1393) — în latinesce șapte versuri scrise pe tablă de aur, care se afla în palatul Craiului Leșescu, Ioan Sobieski, — și în româneșce descrierea acestei inscripțiuni. Academia întregă va arăta, cred, prin un vot special recunoștința sa Prea Sfințitului mitropolit care, la pagina 119 a Eclogariului, a atestat cu însuși mâna sa acest dar.

VI. Concursurile.

La concursurile premiilor destinate a se da în sesiunea generală din acest an s'au prezentat următoarele publicațiuni și manuscrise.

1. La concursul premiului *Năsturel-Herescu* de 4000 lei, pentru cea mai bună carte scrisă în limba română cu conținut de ori-ce natură și publicată în anul 1886, și al premiului *Heliodor-Rădulescu* de 5000 lei, pentru cea mai bună carte scrisă în limba română cu conținut literar și publicată în anii 1885 și 1886, s'au prezentat următoarele publicațiuni:

1. Floru Dianu, Salinele române, studiu tecnic și economic.
2. Iancu Theor, Dreptatea orbilor.
3. G. Bengescu-Dabija, Pignalion, reg-le Feniciei, tragedie în cinci acte.

4. Dr. N. C. Tomescu, Degenerarea și regenerarea nervilor.

5. Th. Alecsi, Dicționar germano român.

6. I. I. Nacianu, La Dobroudja économique et sociale.

7. Dr. C. C. Codrescu, Studii asupra spitalelor „Bârlad și Elena Beldiman.”

8. A. Vlahuță, Notele.

9. A. Vizanti, Raport asupra proiectului de organizațiune generală a învățământului public. 2 vol.

10. T. C. Văcărescu, Luptele românilor în rebelul din 1877—78. Vol. I.

11. Din ale lui A. I. Odobescu. Michnea-Vodă. — Doamna Chiajna.

12. G. G. Meitani, Studie asupra constituțiunii românilor, fasc. XI.

13. G. Sion, Una sută și una fabule.

14. J. J. Roșca, Lăpușneanu, tragedie.

15. „Fata dela Cozia.

16. Gr. G. Tocilescu, Manual de istoria română.

2. La concursul premiului *Lazăr* de 5000 lei pentru cea mai bună lucrare în limba română asupra subiectului „Flora descriptivă a unui județ din România după alegerea concurrentului”, s'a prezentat un singur manuscris intitulat *Flora Dobrogei* având devisa:

„Il n'y a qu'une manière d'avancer les sciences, c'est de les simplifier ou d'ajouter quelque chose de nouveau.”

3. Nici un concurent nu s'a prezentat la premiul *Alecsandru Ioan Cuza* de 4000 lei pentru cea mai bună disertațiune

în limba română despre: *Istoria românilor în Dacia Traiană dela Aurelian până la fundarea principatelor Moldova și Țeara românească.*

4. La concursul premiului de 1500 lei pentru anii 1883—87 al *Asociațiunii craiovene pentru dezvoltarea învățământului public* s'au prezentat următoarele publicațiuni:

Dr. C. C. Codrescu, Compendiu de Igienă. Bârlad, 1885.

Manual de medicină populară. Bârlad, 1885.

La concursul publicat pentru traducerea din *M. T. Cicero*nis, de *officiis liber* I s'au prezentat două manuscrise: unul cu devisa: „*Virtutis laus omnis in actione consistit*”; cel-al cu devisa:

„*Omul ce arată cu blândețe calea celui răitacit, din a su lumina pare c'ar aprinde streină lumină, și cu toate acestea și a sa lucește tot cum a lucit.*” Enniu.

Toate publicațiunile și manuscrisele prezentate la concurs au fost trimise, la timpul fisat de regulament, comisiunilor și secțiunilor însărcinate cu studiarea lor.

Pentru premiul didactic al Societății craiovene, nefiind aleasă din sesiunea trecută o comisiune specială, rămâne ca această comisiune să se aleagă acum și să i-se dea în cercetare publicațiunile prezentate la acest premiu.

Secretarul general, D. Sturdza.

lor dela „Budapesti Hirlap,” cari ar dorî să facă și din petrii maghiari, și fiindcă scriu, astfel de idiome și agitează pre toată țina în acest înțeles, și sperază, că dorința lor ar fi și realizabilă. Dl Réthy e încă om tânăr, abia în etate de 30—35 ani, fiul unui tipograf din Arad, unde și-a și însușit în cât va și o parte din limba poporului român. După cât sunt informat din sorginte deamănă de credință, dl Réthy de vre-o cinci ani încoace se ocupă cu studiul asupra „Originei românilor”; pe spelele statului a făcut chiar și călătorii în toată vara prin peninsula balcanică spre a face studii asupra popoarelor orientale, precum sârbi, albanezi, cuțovlachi, greci, bulgari și turci. Ce privește cuprinsul cărții, ce va apăre în curând, sunt informat, că dl Réthy combate din toate puterile continuitatea istorică a românilor în Dacia, și susține, că limba română s'ar fi format în Albania în secolul al IV-lea. Din Albania ar fi venit după sosirea ungarilor românii ca păstori în Muntenia, Moldova, Transilvania, Bănat și în părțile din Ungaria. Susține, că românii ar fi înrudiți numai cu popoarele balcanice, ear nici decât cu italienii, francezii, spaniolii și portugezii; afirmă totodată, că țerile, unde astăzi se află naționalitatea română, ar fi fost locuite înainte de venirea „păstorilor albaneși români” de mai multe feluri de populațiuni slave, pe cari popoară acesti „păstori români” le-ar fi cucerit, veți bine, cu băta păstorească, și pascându-și vitele și oile la munți și pe văi ar fi „romanisat” toată poporațiunea slavă de prin toate locurile — chiar și pe cea dela câmpie.

Dnul Réthy a călătorit și prin România. În cartea sa se ocupă mult cu poporul și inteligența din România; poporul, după părerea dînsului, ar fi de origine slavă, dar acum se înțelege romanisată, ear inteligența României ar fi de origine greacă. Chiar și viața din București n'ar fi alt ceva, decât o edițiune nouă din viața din Athena.

Binevoitorul cetitoriu va observa din această mică schiță, „quodlibet”-ul, ce va apăre de sub titlu, deși nu conține nici un adevăr istoric, fiind compus după fantasia cea mai elastică șovenistă-maghiară, totuși este foarte bun pentru distracțiune, amuzant și curios. Sulița, ce vrea autorul să o infigă în conștiința românilor pentru a combate a lor latinitate, este băgată într-o teacă împodobită cu flori fantastice și burzene escotice, ce se pot produce nu din însăși natura, ci numai din museul național din Budapesta.

Dl Réthy combate în scrierea sa și pe dnul Hunfalvy, reflectând, că greșese dnul Hunfalvy, când afirmă despre „păstorii români,” că ei ar fi venit în urma ungarilor pe aceste locuri — din Bulgaria; pentru că după dl Réthy „păstorii români” ar fi venit pe aici — din Albania. Această mică țeară, Albania, a produs odinioară, „ca prin minune” atâta păstori încât ea a fost în stare să împopuleze cinci-șese alte țeri! și încă să mai rămână și acasă în Albania pe atâta păstori; și că păstorii veniți ar fi făcut cuceriri de teritoriu și cuceriri colosale de naționalitate, ce până la dl Réthy în istoria lumii au ramas necunoscute și neinventate de nici un invetă.

Dacă acești păstori ai dlui Réthy ar fi o realitate, și nu precum sunt, o fantasia goală: tot românul ar trebui să fie mai falos astăzi, ca ori când; pentru că dacă acești păstori cu băte în mâni fuseră odinioară atât de eroici, și cuceritori, — unde va ajunge aceasta ginte românească, când nu numai păstorii ei de astăzi, dar fie care fiu al ei va fi vădit după recerînța timpului modern cu sabie, pușcă și pistoale, cu munițiune? Acești păstori ai fantasier „invetăților” maghiari ar fi într-o adevăr mai valoroși și mai vitezi, decât multe legiuni ale împăratului Traian, trâmise în Dacia; căci, până când aceste legiuni romane — după dl Réthy — ar fi dispărut cu totul, ar fi perdut tot ce ei mai nainte au cucerit în trei expedițiuni mari de rebel, — „păstorii albanezi” din contra n'au cucerit numai teritoriul de astăzi, dar au amalgamizat chiar și poporațiunea toată. Legiunile lui Traian în Dacia apar în cartea dlui Réthy ca muscalii la Plevna cu redutele perdate, ear păstorii albanezi apar ca dorobanții români cu redutele cucerite și menținute.

Cred însă, că asupra cărții amintite va urma — dacă va urma — și vre-o critică amănunțită din thesă în thesă. Atragem anume atențiunea criticilor români și streini asupra acestei cărți lipsită de orice basă științifică, căci în consecuență merge până la ridiculositate și absurditate. Osteneala, ce o vor pune istoriografi nostri în aprețierea acestui pamflet, va fi roditoare din punct de vedere sanitarium. O critică-satiră ca aci nu se poate nici închipui mai minunată.

Mi țin de datorință plăcută a atrage atențiunea publicului român asupra acestei cărți curioase în fe-

lul ei; 2 fl. nu sunt puțini, dar nici mulți pentru o distracțiune încântătoare, ce-și va câștiga cetitorul ei cetindu o din doască în doască, sau deoarece „suntem” un popor de origine „slavă” — din buche în buche.

În timpurile aceste grele, când lucrăm și adăm nu atât pentru noi, ci mai mult spre a satisfacem foamei imensului numer de nemernici, cărora li se dă aplicare, după ce și-au prădat toată averea numai ca să nu peie de foame; când fruntea fiecăruia dintre noi e încrețită de gândurile, ce ni le impun sarcinile vieții; cei ce și în aceste timpuri grele ne câștigă ceasuri senine, sunt figuri lăntari și în companie cu ei „scriitorii” șovenisti maghiari.

C. M. Scevola.

Principele Alecsandru al Bulgariei

Amănunte din viața și guvernarea sa, scrise de preotul Adolf Koch, duhovnicul principelui.

(Urmare.)

Donducow era însărcinat de către guvernul seu, să prelucereze o constituție pentru Bulgaria „pentru a nu lăsa Bulgaria cu totul la dispozițiunea principelui german.” (Astfel scrie Sobolev: Întâiul principe al Bulgariei pag. 84.) A alcătuit o constituție, nu era tocmai lucru ușor pentru un rus, și de aceea Donducow luă de model constituția sârbească. Proiectul, care conținea dispozițiuni foarte curioase privitoare la compunerea camerei și la înființarea unui consiliu de stat ca cea mai înaltă instanță a tuturor ramurilor administrative și ca autoritatea însărcinată cu esaminarea proiectelor de legi înainte de aducerea lor în cameră, a fost supus spre esaminare unei reprezentațiuni naționale adunate „ad hoc” și compusă din notabilii Bulgariei de nord și de sud. Această adunare a fost deschisă la Tirnova, la 23 Februarie, 1879. Primele ședințe ale acestei adunări arătară, că un spirit intransigent, pur democratic o stăpânește. La început se părea, că adunarea nici nu vrea să discute aceea constituțiune, ci vrea numai să protesteze contra îmbrucării Bulgariei de către Europa și apoi să se disolve în pace. Dar mîntea veni îndată tuturor la loc și după o avertisare a lui Alecsandru al II-lea, adunarea decise ca să intre în desbateri. O comisiune de 15 pentru esaminarea constituțiunii lui Donducow, compusă din 170 articole a fost numită. Această comisiune, care era condusă de un spirit conservator, făcu propuneri foarte bune pentru modificarea constituțiunii lui Donducow, din nefericire însă acele modificări au fost respinse de cameră.

Ce privia consiliul de stat, spiritele se împărțiră în două. Din momentul acela se născură partidele politice în Bulgaria. Partida, care era pentru consiliul de stat își dete numele de conservatoare, partida dușmană consiliului de stat se numi liberă.

Bărbați ca Stoiloff, Grecoff, Burnoff, Balabanoff, Nacievici, Vulcovici și alții erau pentru Karaveloff, care se uni apoi cu Zancoff, care în comisiune avea tocmai părerea contrară, și care se învîrtia după bătaia vîntului, și alții erau contra consiliului de stat. Partida, care era contra căpătașii majoritatea și această instituțiune atât de trebucioasă vieții statului, a fost stearsă din constituțiune. În ședințele următoare se luă decisiunea, ca sobrania să fie compusă din deputați direct aleși de popor prin vot secret și ca fie-care cetățean bulgar ajuns la vârsta de 21 de ani, să aibă dreptul electoral activ, ear dela vârsta de 30 de ani, dacă scie să scrie și să citească, dreptul de a fi ales. Fiecare deputat se aibă dreptul să aducă în cameră proiecte de legi, dacă ele sunt susținute de o pătrime din membrii camerei. Presa să fie liberă și dreptul de a fi întruniri să nu fie supus nici unei restricțiuni. Un principe se fie ales ca cap al statului, care să aibă puterea de executivă, controlul organelor, dreptul de a numi miniștri, comanda peste toată forța armată, dreptul de sancționare a legilor, cari vor fi votate de cameră, dreptul de a convoca camera la termene hotărîte și în casuri extraordinare.

La 29 Aprilie a fost ales principele Alecsandru de Battemberg, propus de Rusia și binevădit de toate celelalte puteri, ca principe al Bulgariei. După această alegere, adunarea națională să disolvă, după ce alese mai întâiu o comisiune de 6 deputați pentru ca să meargă să salute pe principe.

Principele Alecsandru se afla atunci la Berlin și când auzi această veste, el nu era de loc dispus să primească tronul bulgar. Împăratul Alecsandru al II-lea stăruî însă foarte mult și numai astfel principele se înduplecă să meargă în Bulgaria.

La 7 Iuliu princip-le Alecsandru sosi la Varna. De aci merse prin Ruscine la Tirnova (8 Iuliu), unde depuse dinaintea adunării naționale, care se convocase la 3 Iuliu, jurământul, că va păzi constituția. După aceea plecă la Sofia. Partida liberală, care aușise vorbele, ce rostise principele Alecsandru în privința constituțiunii, făcu fel de fel de demonstrațiuni. Copii mici și dascălii lor țineau cuvîntări și în fie-care sat, pe unde trecu principele, se făcură arcuri de triumf cu inscripțiunea: Trăiască constituția din Tirnova.

La 13 Iuliu sosi Alecsandru la Sofia și imediat luă frânele guvernării în mână. El căută să formeze mai întâiu

un minister. Deoarece îi lipsia cunoștința necesară de persoane, el se adresă la consulul general rus, Davidow, și acesta îi numi pe Burmow, Nacievici, Atanasovici, Stoilow, Grecoff și Dragan Zancoff ca oamenii cei mai nimeriți și capabili.

Zancoff nu vru să intre într'un minister cu Grecoff, pentru că acesta îl insultase odată în ședința adunării constitutive și de aceea principele a fost nevoit să compue următorul minister: Președinte al consiliului și ministru de interne: Burmow; Justiție: Grecoff; esterne: Balabanow; finanțe: Nacievici; instrucțiune: Atanasovici; războiu: Parenzow. Davidow, recomandând acele persoane, a desemnat principelui Bulgariei, pe cei mai buni și mai cum se cade, pe cari îi cunoștea și propunerea sa a isvorit din bunăvoință pentru principele. Toate persoanele numite mai sus au făcut parte din comisiunea de 15 pentru esaminarea constituțiunii lui Donducow și în cameră ele au votat conservativ.

Autorul descrie apoi firea acestor oameni: Burmow și Balabanow sunt caractere foarte problematice; Nacievici și Grecoff, oameni inteligenți, energici și probi.

Atanasovici, om cum se cade; înainte de a fi fost ministru era profesor la București.

Ca membru privilegiat era ministrul de rebel, Parenzow, general rus, foarte tîner și ce privea arta militară era foarte mărginit, încât de abia posedea știința necesară unui șef de companie.

Când se îmbrăta făcea cele mai mari prostii și înșoșia uniformă, ce purta. Așa se povestesc următoarea istorioară nostimă despre dînsul:

Principele vizită odată lagărul militaresc, care era la poalele Vitoșului, câteva kilometre în depărtare de oraș. Parenzow, beat mort se acăță de o dată în dos de arcurile trăsuri și începu să strige „ura” cât îl lua gură. Principele când vedu, că toate străduințele de a-l depărta dela trăsura sunt zadarnice, căci se acățase acolo ca o maiamuță, porunci vizitului să întorcă în oraș și astfel trăsura intră în oraș și până la palat Parenzow striga și sbera într'una „ura.”

Parenzow mai era și partizan al partidei anti-dinastice a lui Donducow și agita împreună cu oficerii sei din răspuneri contra principelui chiar prin popor. Dînsul poate că n'ar fi făcut nici o ispravă, căci era prea prost să facă vr'un lucru cu minte, însă ajutoarele sale, colonelul Tumlér, completă prin violența sa și prin alegerea ori și cărui mijloc cât de înșositor incapacitatea lui Parenzow. Eată cari erau cauzele, că dînsul a devenit imposibil în Bulgaria.

Pe lângă miniștri mai era încă o persoană, care influența totul. Era colonelul rus Șepelev, adjutant al împăratului. Șepelev a fost dat principelui Alecsandru ca atașat militar și sfetnic din partea împăratului rusesc. El era un om inteligent, instruit și bun tovarăș, însă după scurtă vreme se demască, nu ca trimis al împăratului, ci ca o unealtă a ministrului de războiu.

Așa dar prinul ministeriu, ce-și alcătui-se principele se compunea din bărbați inteligenți și capabili, însă chiar în adunarea constitutivă s'a vădit, că acești bărbați nu dispuneau de majoritatea camerei. (Va urma.)

Varietăți.

* **Maiestatea Sa Vineri dimineața s'a reîntors din Budapesta la Viena.**

* **(Personal.)** Escelența Sa I. P. S. Donn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul cu trenul de ieri dimineața s'a reîntors în mijlocul nostru.

* **(O mistificare.)** După cum ni se scrie din Toplița, comunicatul din Nr. 76 al diarului „Budapesti Hirlap” că acolo „un june român (oláh fiu) ar fi omorit pe mumașă”, este într-o atâta o mistificare, încât respectivul june nu e român, ci secuiu n.e.o.ș. Rectificarea a urmat în Nr. 84 al numitului diar, pre carea ca un ce caracteristic o traducem în următoarele:

„Ce privește vestea aceasta, primiram dela dl Georgiu Popesku, parochul gr. or. de acolo, detaurii mai de aproape, din care se vede, că fiul ucigaș n'a fost român (oláh) ci un secuiu prebigit nu de mult prin comună, care era cunoscut în deobste ca un om depravat. Facem această rectificare cu atât mai cu plăcere, pentru că vestea a dat ocaziune dlui paroch la o epistolă frumoasă, patriotică, pe care o aflăm vrednică ca să o tipărim. În epistola aceasta bîtrânul paroch vorbind de aminciția dintre maghiari și români, scrie următoarele: „Aici în Toplița maghiarii și românii trăiesc la olaltă de secol, dar nimeni nu-și aduce aminte să fie fost vre-odată ceartă între noi. Buna înțelegere o am dovedit și în 1848—1849, când luptăram împreună pentru libertate, fără diferență de confesiune și naționalitate. De ar da Dumnezeu, ca în Ungaria întregă atît maghiarii cît și românii să fie tot așa de buni patrioți și tot așa concordie și frățietate să domnească între ei, ca la noi între maghiari și români. Atunci ar putea crede ori și cine, că nu este în lume putere, fie muscălească, fie de altfel, carea să ne poată strica. Urmeze tot insul acest princip, și faci asemenea ca noi aici: apoi a înecat ori-ce contraversă, și patria va sta neclătită.” — De am avea mulți popi (pópánk) cum este acesta, o ce mult folos am avea de ei, maghiarii și românii de o potrivă!”

